

Полтавський державний медичний університет
Департамент охорони здоров'я Полтавської облдержадміністрації
Кафедра громадського здоров'я, менеджменту та медичної експертизи

МАТЕРІАЛИ

V Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю
«Медична реабілітація в Україні: сучасний стан та напрями розвитку,
проблеми та перспективи»

3 жовтня 2025 року

ПОЛТАВА

2025

УДК 615.8+616-08-039.76](477)(063)

**Редакційна колегія: Ждан В. М., Лисак В. П., Голованова І. А.,
Ляхова Н.О., Краснова О. І., Белікова І. В.**

«Медична реабілітація в Україні: сучасний стан та напрями розвитку, проблеми та перспективи»: Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю. (2025; Полтава).

Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Медична реабілітація в Україні: сучасний стан та напрями розвитку, проблеми та перспективи», 3 жовтня 2025 року. [Текст] / ПДМУ; [ред.кол.: В. М. Ждан, В. П., Лисак, І. А., Голованова та ін.]. – Полтава, 2025. – 257 с.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Медична реабілітація в Україні: сучасний стан та напрями розвитку, проблеми та перспективи» містять в собі наукові праці з питань організаційних, правових, клінічних аспектів медичної реабілітації в Україні фахівцями різних спеціальностей, питанням медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців та правоохоронців, постраждалих внаслідок бойових дій, оптимізації роботи реабілітаційних закладів під час військової агресії рф та в мирний час.

УДК 615.8+616-08-039.76](477)(063)

©Полтавський державний медичний університет, 2025

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

**доктора медичних наук, професора, заслуженого лікаря України
ректора Полтавського державного медичного університету,**

ВЯЧЕСЛАВА ЖДАНА

Шановні гості, шановні учасники конференції, друзі!

Маю честь привітати Вас на IV Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Медична реабілітація в Україні: сучасний стан та напрями розвитку, проблеми та перспективи» від імені чисельного колективу Полтавського державного медичного університету.

Проблема фізичної та психологічної реабілітації та відновлення і збереження працездатності осіб, що брали участь у бойових діях, а також мирного населення, постраждалого внаслідок збройної агресії, сьогодні є особливо актуальною, що робить питання, які будуть розглянуті на конференції, вкрай важливими.

Ми раді бачити Вас в нашому Університеті, дозвольте побажати творчого натхнення, плідних дискусій та здобуття нових знань.

З повагою та найкращими побажаннями.

**Ректор Полтавського державного медичного університету,
д.мед.н., заслужений лікар України, професор Вячеслав Ждан**

ЗМІСТ

Вітальне слово доктора медичних наук, професора, заслуженого лікаря України ректора Полтавського державного медичного університету, Вячеслава Ждана	3
<u>Статті учасників конференції</u>	
Білаш В.П., Свінцицька Н.Л., Гринь В.Г., Брутян М.А., Ошурко Д.А., Сербін С.І., Дубина С.О., Бондаренко С.В. Умови виникнення емоційного вигорання у здобувачів вищої медичної освіти та науково-педагогічних працівників закладів вищої медичної освіти.....	4
Бісмак О.В., Качанова М.О. Моніторинг психоемоційного стану фізичних терапевтів у процесі професійної діяльності	9
Борисенко В. В. Патоморфоз шизофренії в умовах довготривалого хронічного стресу, спричиненого військовими діями: клініко-діагностичні аспекти.....	16
Дудіна О.В. Досвід Китаю у розвитку медичної реабілітації та можливості для України..	22
Ісаков Р.І., Герасименко Л.О., Казаков О.А. Етіопатоненетичні аспекти професійного вигорання	28
Катеренчук І.П., Циганенко І.В. Медична реабілітація: світовий досвід та українські реалії.....	33
Могильник А. І., Тарасенко К. В., Давиденко А. В., Архіповець О. О., Могильник А. М. Fast-track протокол у контексті прискореної реабілітації пацієнтів нейрохірургічного профілю.....	46
Орлова Н. М., Тонковид О.Б., Ткаченко О.В., Паламар І.В. Вплив війни на інвалідність дитячого населення України та його потребу у реабілітаційній допомозі	54
Родинський Р. О., Зайцев В. В. Обласна клінічна лікарня імені І.І. Мечникова під час АТО та ООС (2014-2022).....	64
Семененко Г.О., Калмикова Ю.С., Калмиков С.А. Використання програм рухової активності в реабілітації військовослужбовців після бойових дій.....	70
Сергата Є.В. Аналіз захворюваності на хвороби кістково-м'язової системи у співробітників МВС.....	75
Філатова О.В., Філатова В.Л., Матвієнко Т.М., Саргош О.Д. Досвід західних країн в розвитку медичної реабілітації.....	90
<u>Тези учасників конференції</u>	
Дворник В.М., Кузь Г.М., Баля Г.М., Тесленко О.І., Кузь В.С., Шеметов О.В., Павліш І.В., Мартиненко І.М., Галаган Л.С. Вплив стоматологічних базисних матеріалів на тканини протезного поля.....	98
Голованова І. А., Корнета О. М. Визначення думки лікарів щодо основних проблем надання медичної допомоги військовослужбовцям та можливих шляхах їх вирішення.....	101
Барило О. С., Фурман Р. Л., Поліщук С. С., Кузько О. В., Свистунов Д. М. Фізіотерапевтична реабілітація після атипового видалення нижнього третього моляру, ускладненого травмою нижньоальвеолярного нерва.....	109
Боревич К. В., Мизгіна Т. Фізична терапія та ерготерапія при вогнепальних пораненнях плечової кістки: етапи та методи реабілітації.....	111
Бурдіна В. Р. Фізична реабілітація дітей з аутизмом.....	113
Вербовик Д. А., Мизгіна Т. Роль реабілітації у попередженні інвалідності в процесі лікування пацієнта: теоретичні засади, практичні підходи, перспективи.....	115
Герасименко Л.О., Ісаков Р.І. Професійне благополуччя, як складова концепції охорони психічного здоров'я	117
Гергель М. А. Використання фізіотерапії в процесі реабілітації осіб, які займаються фізичною культурою та спортом, в роботі КП «Полтавський обласний лікарсько-фізкультурний диспансер Полтавської обласної ради».....	119
Горошко В. І. Цифрові двійники у сфері реабілітаційної та персоналізованої медицини... ..	121
Гринь К.В. Перший крок у лікуванні стрес-асоційованих розладів: психотерапія чи фармакотерапія?.....	123

Дубич К.В., Данилюк К.В. Міжнародна та вітчизняна практика організації реабілітації військовослужбовців.....	125
Жаботинська Н.В. Аналіз ефективності тренувань з обмеженим кровотоком для відновлення функції колінного суглоба після ендопротезування в довготривалому періоді реабілітації.....	129
Жильцов А.О. До питання психологічної сумісності у діяльності мультидисциплінарних реабілітаційних команд.....	131
Зяярський М.І., Калашник Є.В., Кравченко З.Д. Ампутації кінцівок як соціально-медична проблема внаслідок загальних захворювань та військових дій.....	134
Ільчишин М.П., Баб'ячок А.І., Федун І.Р., Кендра І.В., Кіндій І.Л. Особливості пародонтологічного статусу у військовослужбовців.....	138
Ільчишин М.П., Дац І.В., Вервега Б.М. Конусно-променева комп'ютерна томографія як метод оцінки регенерації лунок видалених зубів після аугментації.....	140
Кабак О. Ю., Мизгіна Т. Роль реабілітаційного супроводу пацієнта у підвищенні якості життя та зниження рівня інвалідності.....	142
О.М.Кетова, А.В.Остапов, Т.І. Мизгіна. Реабілітація жінок після гістеректомії.....	145
Коршенко В. О., Саргош О. Д., Матвієнко Т. М., Філатова В. Л., Крицька Н. В. Травматизм реабілітологів на робочому місці (за матеріалами зарубіжних та вітчизняних джерел).....	147
Краснова О. І., Ляхова Н.О., Подвін А.М., Краснов О.Г. Проблемні питання організації санаторно-курортного лікування хворих на туберкульоз	150
Крячкова Л.В., Хайтов Р.П., Кротова Л.О. Виклики респонсивності системи охорони здоров'я щодо прогнозованих реабілітаційних потреб ветеранів.....	152
Курдиш Л.Ф., Гаджула Н.Г., Перлова А.В., Повшенюк А.В., Мунтян О.В. Техніка емоційного звільнення (emotional freedom techniques) для профілактики професійного вигорання лікарів-стоматологів.....	155
Кучер В.Я. Оцінювання ефективності реабілітаційного втручання за modified harris hip score у пацієнтів з наслідками білатерального ендопротезування кульшових суглобів	158
Люлька О. М. Особливості післяопераційної реабілітації хворих, оперованих на органах черевної порожнини.....	161
Мельник В. М. Сучасні проблеми кадрового забезпечення надання реабілітаційних послуг населенню на рівні громад.....	163
Михальчук В. М. Сучасні інституції з державного регулювання реабілітації військовослужбовців в умовах воєнного стану.....	166
Немченко І.І., Ляховський В.І., Лисенко Р.Б , Прихідько Р.А., Краснов О.Г. Ефективність використання мазі «Йодадін» в лікуванні хворих з гнійно- запальними процесами м'яких тканин.....	170
Микитюк А.І. Корекція параметрів харчового статусу засобами фізичної терапії у пацієнтів після резекції печінки з приводу колоректальних метастазів.....	174
Миронюк Я.В. Ефективність методу нейром'язової активації у лікуванні болю в попереку у пацієнтки з високим рівнем тривожності.....	176
Мосієнко А.С., Поліщук Т.В., Шешукова О.В., Максименко А.І. Вплив психоемоційного стресу та рівня кортизолу на розвиток карієсу у дітей внутрішньо переміщених осіб: проблеми профілактики.....	178
Овдій М.О., Яременко Л.М., Дмитренко А.М. Нутритивні інтервенції, як важлива складова сучасної реабілітації у пацієнтів з хронічним у болем у нижній ділянці спини.....	181
Орлова Ю.А., Громова А.М., Талаш В.В., Мітюніна Н.І., Мартиненко В.Б., Крутікова Е.І., Ляховська Т.Ю., Прилуцька Н.О., Бережна В.А. Реабілітація жінки після перенесених запальних захворювань органів малого тазу.....	183
Охріменко І. М., Пронтенко К. В. Симптоматика стресу у курсантів в умовах війни.....	186
Парцей О.С. Динаміка функціонального відновлення пацієнтів з наслідками тотальної артропластики кульшового суглобу та ожирінням за forgotten joint score-12 під впливом	

фізичної терапії	190
Пастушенко І.П. Сервісний супровід процесу реабілітації військовослужбовців в медичних закладах.....	192
Поліщук С. С., Барило О. С., Фурман Р. Л., Кузько О. В., Свистунов Д. М. Медикаментозна реабілітація після атипового видалення нижнього третього моляру, ускладненого травмою нижньоальвеолярного нерва.....	195
Полтава В. С., Ляхова Н. О., Подвін А. М., Краснова О. І., Хорош М. В. Заходи щодо покращення репродуктивного здоров'я жінок на регіональному рівні.....	197
Поцулко О.А., Барась А.А. Монотипія як арт-терапевтична технологія відновлення психічної рівноваги військовослужбовців – учасників бойових дій.....	201
В.Ф. Почерняєва. Стратегія енерготропної терапії в програмах фізичної реабілітації пацієнтів усіх категорій.....	204
Рукавіщин Олег. Оптимізація процесу реабілітації пацієнта після пластики передньої хрестоподібної зв'язки за допомогою методу нейро-м'язової активації (neurac).....	206
Саргош О.Д., Матвієнко Т.М., Філатова В.Л., Коршенко В.О., Тиха А.С., Станкевич С.Т. Дослідження емоційного вигорання серед здобувачів вищої медичної освіти з урахуванням психогігієнічних аспектів.....	209
Белікова І.В., Кундій Ж.П., Донченко В.І., Радченко Н.Р. Державна політика в організації реабілітації в Україні: сучасні виклики та стратегічні орієнтири.....	212
Хайлов А. В., Коршенко В. О., Журавльов А. М. Професійне вигорання серед ерготерапевтів та реабілітологів (за матеріалами міжнародних джерел).....	216
Хміль О.В, Хміль Д.О., Карлінська О.Г., Цілуйко О.В. Особливості медичної та психологічної допомоги дітям під час воєнного стану.....	221
Чернявський В.В. Воєнна стоматологія: виклики, інновації та надання допомоги в умовах бойових дій.....	223
Яковська А. І. High-intensity gait training (hit) після інсульту: протипоказання, безпека та розрахунок інтенсивності.....	230
Янішен І.В., Кричка Н.В., Куліш С.А. Позитивні сторони повного знімного протезу: ключ до ефективної реабілітації беззубих пацієнтів.....	234
Лілія Яременко, Алла Жук. Професійне вигорання медичних працівників: етіологія, патогенез, профілактика.....	237
Янішен І.В., Куліш С.А., Кричка Н.В., Погоріла А.В. Зберігаюча методика реабілітації стоматологічних пацієнтів з поодинокими зубами.....	240
Lyubov Vlasyk, Ashish Giri, Kadam Swarup Satish. Anxiety in medical students: prevalence, predictors and prevention strategies.....	243
<u>Історія медицини</u>	
Саргош О.Д., Матвієнко Т.М., Філатова В.Л., Коршенко В.О., Буря Л.В., Комишан І.В., Романюк М.В., Коваленко Т.І., Приліпка К.О., Рак Т.І. Пам'яті вчителя.....	246
Рябокоть Є.М., Рябокоть Р.Є. Є.М. Гофунг як прагматичний консерватор: психологія професійної автономії та відстоювання інститутської моделі в одонтологічній реформі 1917 року.....	248
Рябокоть Є.М., Рябокоть Р.Є. Психологічний профіль професора Р.І.Гельвіга: когнітивний стиль та мотиваційні імперативи академічного реформатора (за матеріалами 5 з'їзду зуболікарського союзу 1917 року).....	250
ЗМІСТ	255

- формуванням культури командної взаємодії та управлінської відкритості.

Суспільною політикою:

- запровадженням національних програм охорони психічного здоров'я медичних працівників;

- підвищенням престижу медичної професії через інформаційні кампанії;

- легалізацією та популяризацією звернень по психологічну допомогу.

Отже, професійне вигорання медичних працівників є багатовимірним феноменом, що сполучає особистісні, організаційні та соціальні компоненти. Його подолання вимагає інтегрованого підходу: поєднання самостійних зусиль фахівця, реформ у системі охорони здоров'я та державної підтримки. Інвестування в психоемоційну стійкість лікаря сприятиме підвищенню якості медичних послуг, зміцненню довіри суспільства та інтеграції України в європейський простір охорони здоров'я.

ЗБЕРІГАЮЧА МЕТОДИКА РЕАБІЛІТАЦІЇ СТОМАТОЛОГІЧНИХ ПАЦІЄНТІВ З ПОДИНОКИМИ ЗУБАМИ

Янішен І.В., Куліш С.А., Кричка Н.В., Погоріла А.В.

Харківський національний медичний університет
кафедра ортопедичної стоматології

Одним із ключових завдань сучасної ортопедичної стоматології є відновлення функціональної ефективності жувального апарату за допомогою знімних конструкцій. Традиційно вважалось, що поодинокі зуби заважають фіксації знімних протезів тому їх необхідно видаляти. Проте збереження поодиноких зубів, які мають антагоніста забезпечує збереження міжальвеолярної висоти, а також прискорює адаптацію пацієнтів, особливо якщо знімні протези їм виготовляються уперше. Виходячи з цих міркувань, доцільно залишати поодинокі зуби нижньої щелепи, які не мають

антагоніста, навіть за умови їх підвищеної рухомості II–III ступеня, оскільки це сприятиме стабілізації знімних конструкцій на щелепах.

Мета дослідження — підвищення функціональної ефективності часткових знімних пластинкових протезів шляхом удосконалення методики їх виготовлення з використанням самотвердіючого еластичного базисного матеріалу.

Матеріали та методи дослідження

У дослідження були включені пацієнти з поодинокими зубами на щелепах. Для них виготовлялися безкламерні часткові знімні протези модифікованої конструкції. Для фіксації застосовували шар самотвердіючого А-силіконового матеріалу «ПМ-С екстра». У випадках складних клінічних умов (виражена атрофія альвеолярних відростків, наявність кісткових виступів, тонка атрофована слизова оболонка протезного ложа) протези виготовляли з двошаровим базисом.

Клінічне обстеження проводили до протезування та через 3 і 6 місяців після нього. Оцінювали стан поодиноких зубів, слизової оболонки протезного ложа та показники жувальної ефективності. Для об'єктивної оцінки клінічної ефективності знімних протезів було проведено електроміографічні функціональні жувальні проби із використанням міографічного комплексу "M-Test".

Результати дослідження. Було виготовлено часткові знімні пластинкові протези 18 пацієнтам. У 10 випадках було виготовлено двошарові протези.

Базис протезу моделювали по межах повного знімного пластинкового протеза таким чином, щоб він охоплював коронку поодинокого зуба. Якщо поодинокий зуб — це різець, ікло або премоляр, тобто зуби, які помітні при розмові або посмішці, то базис моделювали з оральної поверхні — на 2-3мм вище екватора, з вестибулярної — на 1-2 мм вище анатомічної шийки зуба. Якщо поодинокий зуб моляр, то базис моделювали з оральної та вестибулярної поверхонь на 2-3 мм вище екватора. Базис навколо

поодинокого зуба робили трохи товстішим і ретельно підганяли на ділянці навколо поодинокого зуба так, щоб він досить щільно прилягав до коронки. З внутрішнього боку протезу, в місці потовщення базису навколо поодинокого зуба, зрізали шар пластмаси приблизно 1 мм на ділянці 4-5 мм, відступивши на 1-1,5 мм від краю отвору для коронки зуба. На це місце наноситься самотвердіючий еластичний матеріал, протез накладають на протезне ложе і просять пацієнта зімкнути щелепи. При виготовленні двошарових протезів еластичний матеріал наноситься на всю внутрішню поверхню протезу, включаючи ділянку навколо поодинокого зуба. Після затвердіння еластичного матеріалу зрізають його надлишки і проводять кінцеву обробку протеза

Усі пацієнти відзначали високу стабільність і комфорт під час користування конструкціями. При клінічному огляді спостерігалось надійне функціональне присмокування протезів. Підвищення рухомості поодиноких зубів за період спостереження не виявлено.

Жувальна ефективність становила:

у день здачі протезів — 66-69% (для двошарових — 71-73%),

через 3 місяці — 75-77% (для двошарових — 78-81%),

через 6 місяців — 82-86% (для двошарових — 87-91%).

Обговорення. Запропонована методика виготовлення протезів дозволяє ефективно використовувати поодинокі зуби як додатковий стабілізуючий фактор. Використання еластичного шару забезпечує більш рівномірний розподіл навантаження, знижує травмування слизової оболонки та сприяє адаптації пацієнтів до протезів. Двошарові конструкції демонструють кращі функціональні результати, що обґрунтовує їх застосування у випадках несприятливих клінічних умов.

Висновки.

1. Застосування безкламерних знімних протезів із самотвердіючим еластичним матеріалом забезпечує високу функціональну ефективність виготовлених знімних протезів навіть при наявності поодиноких зубів.

2. Двошарові протези мають додаткові переваги у складних клінічних ситуаціях, демонструючи кращу стабільність та жувальну ефективність у порівнянні з традиційними конструкціями.

**ANXIETY IN MEDICAL STUDENTS:
PREVALENCE, PREDICTORS AND PREVENTION STRATEGIES**

Lyubov Vlasyk, Ashish Giri, Kadam Swarup Satish

Bukovinian State Medical University, Chernivtsi, Ukraine

Introduction Anxiety is an emotion characterized by an unpleasant state of internal turmoil and includes feelings of dread about anticipated events. Anxiety differs from fear in that fear is defined as an emotional response to a current threat, whereas worry is the anticipation of a future threat. Common signs of anxiety include: feeling nervous, restless, tense, panicky, or feeling weak and tired. Symptoms include tachycardia, rapid breathing, sweating, and trembling. Medicine is one of the most demanding university courses, and mental health disorders are more common among medical students than is generally recognized (Capdevila-Gaudens et al., 2021). High academic workload, proximity to suffering patients, limited social life, poor family life, lack of sleep, and inconsistent and distant romantic relationships, among others, create difficulties for medical students during their studies.

Materials and Methods The materials were scientific publications in PubMed database for the years 2016-2024. The bibliosemantic method was used to analyse prevalence, predictors and prevention of anxiety in medical students.

Results A meta-analysis (Quek et al., 2019) found that the global prevalence of anxiety among medical students (69 studies, N = 40,348) was 33.8% (95% CI: 29.2–38.7%). This is significantly higher than in the general population. Anxiety was found to be more prevalent among students from the Middle East and Asia, with no significant differences by gender or year of study. A significant association (Nikolic et al., 2023) of anxiety, stress, depression and sleep quality with